

Nr 305

Av herr **Boo**, om ökad insyn i kommunala bolag och stiftelser.

(Lika lydande med motion nr 176 i första kammaren)

Kommunal verksamhet genom särskilda juridiska personer — aktiebolag, stiftelser m. m. — har fått ökad omfattning och betydelse. Enbart bolagsverksamheten i vissa större kommuner torde motsvara ungefär en tredjedel av all kommunal verksamhet. Antalet kommunala bolag kan uppskattas till något över 1 000, och nya bolag bildas successivt för att lösa viktiga samhällsuppgifter som t. ex. fastighetssanering.

När verksamhet förs över till ett bolag eller en stiftelse sker en avkommunalisering av den. Kommunens inflytande över finansieringen minskas och sambandet med den kommunala ekonomin i övrigt försvagas. De kommunala organen får försämrade insyns- och kontrollmöjligheter. Detta gäller trots att bolagens och stiftelsernas styrelser i de flesta fall uteslutande består av kommunala förtroendemän. Dessa är funktionärer hos de särskilda rättssubjekten och i denna egenskap inte kommunala förtroendemän.

Olika åtgärder har övervägts för att tillförsäkra kommunmedlemmarna en ökad insyn i de kommunägda bolagen. Så aktualiserade exempelvis kommunalrättskommittén ett flertal förslag i syfte att uppnå en förbättrad insyn i och kontroll över de kommunala bolagen. Förslagen från kommunalrättskommittén ledde emellertid inte till några åtgärder från lagstiftarnas sida.

Interpellationsinstitutet är ett viktigt medel för fullmäktige i kommunerna att vid sidan av revisionen kontrollera nämndernas förvaltning och få information om denna. Det framstår som otillfredsställande att de delar av kommunens verksamhet, som drivs genom särskilda rättssubjekt och som ofta är av stor ekonomisk betydelse, nästan helt skall falla utanför fullmäktiges kompetens och därigenom vara i motsvarande mån oåtkomliga för interpellation och debatt i fullmäktige.

Ledamöter i styrelser för kommunala bolag och stiftelser utses ofta på proportionella grunder. Undantag förekommer emellertid. I de kommunala nämnderna representeras de politiska partierna i överensstämmelse med styrkeförhållandena i fullmäktige. Detsamma bör vara regeln för de särskilda juridiska personernas styrelser.

En möjlighet till förbättrad insyn i de kommunala bolagen och stiftelser-

na skulle erhållas om interpellationsinstitutet och reglerna om proportionellt val görs tillämpliga även på kommunala bolag och stiftelser. Då förslag härom tidigare har behandlats av riksdagen, har dessa avvisats med motiveringen att dessa frågor bör ses i ett större sammanhang. En lösning av dessa frågor i hela deras vidd synes emellertid knappast kunna uppnås inom en nära framtid. De här aktualiserade frågorna bör därför kunna tas upp särskilt, varigenom det bör vara möjligt att relativt snabbt uppnå åtminstone en dellösning när det gäller att förbättra den medborgerliga insynen och inflytandet i de särskilda kommunala rättssubjekt som det här är fråga om.

Med stöd av vad som anförts i motionen hemställer jag,

att riksdagen beslutar att i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om utredning och förslag i syfte att göra interpellationsinstitutet och reglerna om proportionellt val tillämpliga på kommunala bolag och stiftelser.

Stockholm den 22 januari 1970

Karl Gust. H. Boo (cp)
